

Remissyttrande

Diarienummer: LI2026/00074

2026-05-13

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.fjr@regeringskansliet.se

Sveriges Jordägareförbund yttrande över

Remiss av Slutbetänkande vissa förändringar i jaktlagstiftningen SOU 2025:32

Sveriges Jordägareförbund (härefter Förbundet) har inbjudits att yttra sig över slutbetänkande En ny viltförvaltningslagstiftning (SOU 2025:125) - diarienummer LI2026/00074.

Ståndpunkter

- Förbundet anser inte att utredningen har levererat utifrån direktivets huvudsakliga syfte att skapa tydlighet och minskad administration i viltförvaltningen.
- Förbundet tillstyrker att viltförvaltningslagen ska utgå från och balansera lika mellan viltförvaltningens tre grundperspektiv bevara, bruka och begränsa.
- Förbundet avstyrker samtliga förslag som inskränker äganderätten och saknar dessutom förtydliganden av äganderättens betydelse i viltförvaltningen.
- Förbundet avstyrker förslag om utökade befogenheter för länsstyrelsen i viltförvaltningen samt förslag om ökad förordningsreglerad klövviltsförvaltning.
- Förbundet avstyrker förslaget om att fler beslut enligt viltförvaltningslagstiftningen ska kunna överklagas jämfört med vad som i dag är tillåtet.
- Förbundet avstyrker förslagen om nya definitioner på jaktformer som föreslås i viltförvaltningslagen.
- Förbundet yrkar på att det fastställs en definition på vad som avses med skada.
- Förbundet yrkar på att en ändring av mandaten i viltförvaltningsdelegationerna genomförs innan förordningen förs in i viltförvaltningslagstiftningen.

Särskilda kommentarer

Utredningen missar målet

Huvudsyftet med översynen av jaktlagstiftningen var att utarbeta ett tydligt och lättillämpat regelverk som minskar administrationen och bidrar till en långsiktigt hållbar jakt och viltvård.

Förbundet anser att utredningen, i stora drag, har misslyckats med detta.

Utredningen föreslår ett antal regelförändringar som innebär centralisering samt ökad myndighetsstyrning vilket leder till stora inskränkningar i äganderätten. Kopplat till detta finns det inga förslag eller resonemang kring ersättning. Det föreslås ett antal nya begrepp som är svåra att tolka och har otydliga gränsdragningar. Utredningen föreslår dessutom att det ska bli enklare att överklaga beslut fattade med stöd av viltförvaltningslagstiftningen. Det kommer skapa en ökad polarisering mellan intressen, öka administration samt försvåra och fördyra viltförvaltningen.

Sammantaget är Förbundets uppfattning av dessa förslag inte ligger i linje med utredningens direktiv och kommer få mycket negativa konsekvenser för viltförvaltningen om de genomförs.

Förbundet delar direktivets bedömning att nuvarande jaktlagstiftning i vissa delar är svåröverskådlig och att det finns behov av en modernisering och en mer systematisk struktur. Utredningsdirektivets mål och syfte är i detta avseende i grunden angeläget och välmotiverat.

Dock leder stora delar av utredningens förslag inte enbart till en teknisk omarbetning av lagstiftningen. De innebär också ett förändrat synsätt på jaktens och viltförvaltningens roll i rättsordningen. Där jakten traditionellt har betraktats som en integrerad del av äganderätten och ett praktiskt brukande av marken, ges den i den föreslagna lagstiftningen en tydligare funktion som ett instrument inom en offentligt präglad viltförvaltning med ökad involvering och inflytande från myndigheter.

Förbundet menar att denna förskjutning är problematisk. Den riskerar att på sikt förändra balansen mellan det enskilda och det allmänna till nackdel för markägare och brukare, och därmed också för effektiviteten i den praktiska viltförvaltningen.

Förslagen inskränker äganderätten

Sveriges Jordägareförbund vill starkt understryka att jakt är en civilrättslig nyttjanderätt kopplad till äganderätten. Alla förändringar i lagstiftningen måste utgå från detta grundläggande förhållande. Vi motsätter oss förslag som ger myndigheter ökad möjlighet att fatta beslut om jakt på enskildas marker utan föregående dialog och rättssäker prövning.

Utredningen bekräftar att jakträtten tillkommer fastighetsägaren. Samtidigt måste man skilja mellan jakträttens formella existens och dess faktiska innehåll.

Den föreslagna lagstiftningen innehåller ett omfattande system av bemyndiganden, föreskrifter och myndighetsbeslut som i praktiken reglerar hur, när och under vilka förutsättningar jakten får bedrivas. Detta innebär att även om jakträtten formellt ligger kvar hos markägaren, så begränsas handlingsutrymmet i allt större utsträckning genom offentligrättsliga regler. Resultatet riskerar att bli att jakträtten i praktiken omvandlas från en självständig rättighet till en starkt reglerad verksamhet, där markägaren i betydande utsträckning är beroende av myndighetsbeslut.

En sådan utveckling påverkar inte bara den rättsliga konstruktionen utan också incitamenten. Den svenska modellen för viltförvaltning har historiskt byggt på att den som äger och brukar marken också ha ett ansvar och ett intresse av att förvalta viltet långsiktigt. Om detta ansvar i ökande grad ersätts av myndighetsstyrning riskerar engagemanget att minska, vilket i sin tur kan påverka förvaltningens effektivitet.

Utredningen har inte, kopplat till sina förslag om intrång på annans fastighet, resonerat om eller föreslagit ersättning till markägaren som följd av intrånget. I annan rättspraxis och i flera aktuella utredningar är ersättningsfrågan central vid intrång på privat egendom från staten. Detta måste aktualiseras och synliggöras kopplat till de förslag som berörs.

Intrång i jakträtten riskerar leda till stora ekonomiska konsekvenser. Det skapar inte bara en osäkerhet vilket kommer påverka både priser och möjlighet att upplåta jakträtt, det kommer även påverka markvärdet i stort då jakträtten inte längre är unikt kopplat som i dagsläget. Utöver detta tillkommer förlorat värde av fällt vilt samt negativ påverkan på möjlighet till jakt där störningen som förslagen kommer att leda till skrämmar vilt från fastigheten. För markägare som bedriver jakt som en del av näringsverksamheten kommer denna verksamhet försvåras. Minskad kontroll över jakt och viltförvaltning kan flytta runt vilt i landskapet på ett oönskat sätt och kan därmed leda till ökade skador på grödor och skog. Detta sammantaget påverkar företagande och verksamhet på landsbygden negativt.

Förbundet saknar konsekvensutredning samt ekonomiska analyser av detta i utredningen.

Förbundet ser generellt att förslagen fokuserar för mycket på jakträttsinnehavaren och för lite på markägaren. Även om mycket av jakten är utarrenderad är det markägaren som beslutar om hur jakten ska utföras och bör vara tydligare mottagare för förslagen.

Grundperspektiv bevara, bruka och begränsa

Det är positivt och viktigt att förslagen i delbetänkandet utgår från balans mellan de tre helhetsperspektiven bevara, bruka och. Det är en förutsättning för en långsiktig och hållbar viltförvaltning i balans mellan intressen och värden, både ekonomiska och biologiska.

Alla tre perspektiv är lika viktiga och ska balanseras mot varandra i genomförandet av viltförvaltningen, både hos privata aktörer och myndigheter. För att kunna göra det på ett rättvisande sätt så måste samtliga parter ha tydliga instruktioner om att alla tre perspektiv är lika viktiga och ha tillgång till faktabaserade underlag för att fatta välgrundade beslut.

Det saknas idag metoder och verktyg för att kunna värdera, mäta och inventera för att kunna tillgängliggöra data som kan användas vid beslutsfattande. Det finns ett lika stort behov inom viltförvaltningen att tillgängliggöra den typen data som att utforma en ny lagstiftning där beslut mellan dessa intressen och perspektiv ska balanseras.

Färre regler bidrar till mångfald och adaptivitet

Enligt utredningsdirektivet ska utredningen bidra till tydligare och enklare systematik, utforma förslag så att de är lätta och kostnadseffektiva att tillämpa, förenkla den administrativa hanteringen samt minska regelbördan och de administrativa kostnaderna för företagen. Som tidigare nämnt anser Förbundet att flera av utredningens förslag helt går emot direktivet då de kommer medföra en komplex, kostsam, rättsosäker och administrativt betungande hantering av utförarna.

En hållbar viltförvaltning måste vara långsiktig och bedrivas utifrån de lokala behoven och förutsättningarna. En ökad centralisering och förordningsstyrd detaljreglering av viltförvaltningen leder till minskat incitament till engagemang och ansvar på lokal nivå.

Att förvalta vilt är komplext. Det innebär att följa och reglera ständigt föränderliga biologiska processer i ett landskap med lokalt mycket varierande förutsättningar. Det kräver kunskap, engagemang, resurser och rådighet till beslut utifrån givna behov. Förvaltningen måste vara adaptivt om den ska vara hållbar och i balans med berörda intressen.

Ska detta vara möjligt måste lagstiftningen utgå ifrån att besluten fattas där åtgärderna ska genomföras. Då kommer dessutom besluten se olika ut, vilket leder till mångfald och möjliggör en adaptiv förvaltning. Att som markägare få minskad rådighet till beslut i förvaltningen minskar intresse och vilja att bidra till en viltförvaltning i balans med egna och samhällsmässiga mål.

Myndighetsstyrning och regionalisering

Utredningen föreslår utökade befogenheter för länsstyrelserna och en ytterligare regionalisering av beslut inom viltförvaltningen. Förbundet avstyrker utredningens förslag om att öka myndigheternas inflytande över viltförvaltningen samt ökad förordningsreglering av viltförvaltningen.

Detta framställs som ett sätt att komma närmare de lokala förhållandena. Förbundet vill dock understryka att regionalisering i detta sammanhang inte är detsamma som lokal förankring. Länsstyrelserna är statliga myndigheter, och även om de verkar regionalt är de en del av den statliga styrningen. Det finns därför en risk att utvecklingen i praktiken innebär en förstärkning av myndighetsinflytandet, snarare än ett ökat lokalt självbestämmande. Den lokala kunskap och det ansvar som finns hos markägare och brukare riskerar att få en mer underordnad roll.

Förbundet menar att en effektiv viltförvaltning i stället bör bygga på frivillig samverkan och lokalt ansvarstagande, där myndigheternas roll är att utbilda, stödja och samordna.

Regelförenkling och faktisk tillämpbarhet

Ett uttalat syfte med utredningen är att skapa en mer överskådlig och lättillgänglig lagstiftning. I strukturellt avseende innebär förslaget också förbättringar genom en mer systematisk uppbyggnad och tydligare definitioner.

Samtidigt innebär förslaget en uppdelning i ett flertal olika jaktformer, en omfattande begreppsapparat och en tydlig uppdelning mellan olika beslutsnivåer. Detta kan göra systemet mer logiskt, men inte nödvändigtvis enklare att tillämpa i praktiken.

För den enskilde markägaren eller jägaren är det avgörande inte hur väl systemet är strukturerat, utan hur enkelt det är att förstå vad som gäller i en konkret situation. Här finns en risk att den praktiska komplexiteten kvarstår eller till och med ökar.

Överklagande och rättsprocesser

Förbundet avstyrker bestämt att fler beslut enligt viltförvaltningslagstiftningen ska kunna överklagas jämfört med vad som i dag är tillåtet.

Utredningen föreslår utökade möjligheter att överklaga beslut samt en uttrycklig rätt för miljöorganisationer att föra talan.

Förbundet har förståelse för behovet av rättssäkerhet och möjligheten till domstolsprövning. Samtidigt måste detta vägas mot behovet av effektiva och fungerande beslut i praktiken.

Jaktbeslut är ofta tidskritiska. Om beslut inte kan verkställas i rätt tid förlorar de i praktiken sin funktion. Ett system som i hög grad öppnar för överklaganden riskerar därför att leda till att nödvändiga åtgärder inte kan genomföras när de behövs.

Vad är skada?

Förbundet **tillstyrker** utredningens förslag att ta bort kravet om "allvarlig" skada för att bedriva skyddsjakt av olika slag. Förebygga skada är tillräckligt.

Det finns vidare ingen definition för vad som avses med skada. Det bedöms godtyckligt och har ingen ekonomisk koppling i förhållande till förväntad avkastning.

Grunden för att bedriva skyddsjakt enligt lagstiftningen är idag för att förhindra allvarlig skada. Dock finns det ingen definition eller vägledning vad som avses med allvarlig skada kopplat till denna lagstiftning och sammanhang.

Förbundet anser att det behövs fastställas en definition på vad som avses med allvarlig skada som stöd för när skyddsjakt, både från myndighetsbeslut samt utifrån enskilds initiativ, enligt lag får bedrivas.

Vid allmänjuridisk bedömning av skador på egendom utgår från att skadeståndets storlek ska motsvara värdet på den egendom som förstörts. Ett liknande resonemang behöver utvecklas för skador orsakade av vilt. Skada som grund för skyddsjakt behöver ställas i relation till

skadans inverkan på jord- och skogsbrukets avkastning samt vilken omfattning/värde på skada som ska anses vara acceptabel/oacceptabel.

För att kunna göra dessa bedömningar måste skador kunna mätas genom inventeringar för ändamålet lämplig skalnivå. Inom jordbruket finns idag ingen formellt vedertagen metod för inventering av viltskador. Naturvårdsverket fick 2022 i uppdrag av regeringen att ta fram en standardiserad metod för att inventera vildsvinsskador i jordbruket. Naturvårdsverket har tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet utvecklat en sådan metod. Metoden behöver dock driftsättas och göras tillgänglig för myndigheter, markägare, lantbrukare och jägare för att kunna vara ett verktyg och stöd i den praktiska förvaltningen.

Förbundet föreslår att utredningen framför behovet av att mäta skada i samband med genomförande av naturvårdsdirektiven

Under de senaste åren har det införts ändringar i jaktförordningen som medför utökade möjligheter till att bedriva skyddsjakt på enskilda initiativ, både avsett jaktmetoder, jakttider, arter samt tekniska hjälpmedel. Utredningen saknar en analys och utvärdering om dessa åtgärder har uppnått avsedd effekt och om det finns behov och skäl att införa nya förordningsändringar eller åtgärder.

Proportionalitetsprincipen

Ett genomgående problem i Jaktlagstiftningsutredningen är att proportionalitetsprincipen behandlas alltför ytligt i förhållande till de inskränkningar som föreslås i markägares och jakträttshavares handlingsutrymme.

För Förbundet är det en grundläggande rättsstatlig utgångspunkt att varje begränsning av äganderätten måste vara nödvändig, ändamålsenlig och stå i rimlig proportion till det intresse som ska skyddas. Utredningen redovisar visserligen ambitioner om ökad samordning och effektivitet i viltförvaltningen, men analyserar i flera delar inte tillräckligt om de föreslagna åtgärderna faktiskt är de minst ingripande alternativen. När staten ges utökade möjligheter att styra jaktutövning, organisering och förvaltning riskerar balansen att förskjutas från den enskildes rådighet till en mer administrativt driven ordning, utan att det tydligt visas att nyttan överväger intrånget.

Proportionalitetsprincipen kräver inte endast att syftet bakom regleringen är legitimt, utan också att lagstiftaren fortlöpande prövar om samma mål kan uppnås genom frivillighet, lokal samverkan och stärkt incitamentsstruktur i stället för ökade offentligrättsliga ingrepp. Detta är särskilt viktigt inom jakt- och viltförvaltningen, där det långsiktiga ansvaret och de praktiska insatserna i huvudsak bärs av markägare och brukare själva.

Ändra mandaten i viltförvaltningsdelegationerna

Viltförvaltningsdelegationerna (VFD) inrättades 2009. Sedan dess har beslutanderätten i flera viktiga viltförvaltningsfrågor delegerats från Naturvårdsverket till länsstyrelserna, både kopplat till förvaltningen av stora rovdjur samt klövvilt.

För att skapa ökad samsyn och stöd för länsstyrelsens beslut i den regionala viltförvaltningen är beredning och förankring i VFD allt viktigare. Ökat fokus på åtgärder i förvaltningen av stora rovdjur och balans i klövviltspopulationerna påverkar berörda aktörer i högre grad än tidigare.

Av de intressen som ledamöterna i VFD representerar påverkas ägare och brukare av jordbruksmark samt skogsnäring i de flesta fall mest av länsstyrelsens beslut som omfattar vilt. Både utifrån ekonomiska aspekter samt rådighet över verksamhet på egen mark. Idag företräder dessa intressen två mandat vilket utgör 13 procent av mandaten i VFD.

2017 beslutade regeringen om en ändring av sammansättningen av ledamöter och ökade miljö- och naturvårdsorganisationerna med ytterligare en ledamot och tillsatte en ledamot för natur- och ekoturismföretagen.

Jakträtten är kopplad till äganderätten och beslut om åtgärder i viltförvaltningen sker på fastighetsnivå. Hur viltförvaltningen utformas och bedrivs påverkar aktörer som bedriver ett aktivt brukande av jord och skog. Sveriges Jordägareförbund anser inte att fördelning av mandaten i VFD tar hänsyn till hur myndigheternas beslut påverkar markägandet och brukande av jord och skog.

Jordägareförbundet har följande förslag till ändring av ledamöterna i VFD:

Mandat ledamöter VFD			
Länsstyrelsen (ordf)	1	1	
Politik (utses av Regionen)	5	3	-2
Polis	1	1	
Jakt & vilt	1	2	+1
Naturvård	2	1	-1
Friluftsliv	1	1	
Ägare & brukare jordbruk	1	0	- 1
Markägare (ny)	0	1	+1
Jordbruksnäring (ny)	0	1	+1
Näringsliv & turism	1	1	
Skogsnäring	1	2	+1
Natur & ekoturism	1	1	
	15	15	

Utvecklat yttrande kopplat till kapitel

3.4 Normgivning på den mest ändamålsenliga nivån

Förbundet **avstyrker** de förslag som innebär att styrning och frågor flyttas från lag till förordning och myndighetsföreskrifter samt att ökat beslutsmandat delegeras till länsstyrelserna.

Utifrån uppdragets direktiv ska utredningen bidra till ett tydligt och lättillämpat regelverk. I detta stycke framställer utredningen förslag om bemyndiganden, föreskriftsrätt och delegering.

Flytt av lagar till föreskrifter samt ökad delegering av beslut till länsstyrelser och andra myndigheter kommer leda till en ökad otydlighet. Det kommer att leda till att olika myndigheter tolkar och beslutar på olika sätt. Det skapar en osäkerhet som påverkar de som omfattas av lagstiftningen och minskar dessutom förtroendet för myndigheternas förvaltning.

För att undvika detta ska så stor del som möjligt av viltförvaltningslagen vara skriven i just lag och inte genom föreskriftsbemyndiganden.

4.2 Viltförvaltningens syfte

Förbundet **tillstyrker** att syftet med viltförvaltningen ska vara att bevara och främja de inhemska viltarterna, främja ett hållbart brukande av vilt som resurs samt begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt samt att dessa ska balanseras mot varandra.

Dock saknas det idag metoder och verktyg för att kunna värdera, mäta och inventera för att kunna tillgängliggöra data som kan användas vid beslutsfattande. Det finns ett lika stort behov inom viltförvaltningen att tillgängliggöra den typen data som att utforma en ny lagstiftning där beslut mellan dessa intressen och perspektiv ska balanseras.

5.14 Gynnsam bevarandestatus för en viltart

Förbundet **avstyrker** utredningens förslag om att införa en ny definition i viltförvaltningslagen av bevarandestatus för en viltart och när den anses gynnsam.

Det framläggs inga särskilda behov eller kvalitetssäkrade inventeringsmetoder som skulle användas i syfte att definiera detta för samtliga viltarter.

5.3 Viltförvaltning

Förbundet **avstyrker** nuvarande formulering att *Viltförvaltningen genomförs på lokal, regional och nationell nivå*.

Viltförvaltningen genomförs lokalt, men kan samverkas, administreras, följas upp och utvärderas regionalt och nationellt. Detta är viktigt och tydliggör betydelsen av en stark lokal förankring och inflytande över viltförvaltningen.

5.8 Olika former av jakt

Förbundet avstyrker förslagen om nya termer för olika jaktformer.

Alla föreslagna olika begreppen skapar otydlighet och riskerar att leda till missförstånd vilket kan få negativa påföljder för den enskilde. Det finns inga skäl till att införa nya termer och begrepp för olika former av jakt utöver de som finns idag.

Det räcker med termerna allmän jakt, licensjakt, skyddsjakt och eftersök.

Förbundet förslår att all typ av jaktlig verksamhet, oavsett syfte, ska ske efter medgivande av markägaren. Eventuellt vilt som av särskilda skäl inte tillfaller markägaren ska ersättas med motsvarande värde.

6.2.1 Skyddsjakt på varg

Vargen har i EU flyttats från bilaga IV till bilaga V i art- och habitatdirektivet. Denna förändring godkändes av Europaparlamentet och ministerrådet under våren och sommaren 2025 och innebär en sänkning av vargens skyddsstatus från ”strikt skyddad” till ”skyddad” enligt direktivet. Förändringen grundar sig i en tidigare ändring av Bernkonventionen.

Förslagen om villkor och kriterier för skyddsjakt på varg ser likadana ut som de gjorde tidigare och är inte ändrade i enlighet med denna ändring. Det är en brist som bör rättas till, så att förslag och regler överensstämmer med gällande rätt och korrekt terminologi används.

Enligt art- och habitatdirektivets bilaga IV är arter som är listade som ”strikt skyddade” och får endast nyttjas under strikt kontrollerade förhållanden. När vargen nu flyttats till bilaga V, som omfattar arter som fortfarande är skyddade men kan nyttjas under vissa förutsättningar, har skyddsstatusen ändrats.

I svensk rätt genomförs art- och habitatdirektivet i Artskyddsförordningen och Jaktförordningen. För vargen innebär flyttningen till bilaga V att skyddsjakt kan tillåtas enligt specifika villkor som syftar till att bevara en gynnsam bevarandestatus för arten. Detta skiljer sig från bilaga IV, där jakt är strikt reglerad.

För arter listade i bilaga V, såsom vargen, gäller särskilda regler för hur dessa arter kan förvaltas. Enligt artikel 14 får medlemsstaterna, under strikt kontrollerade former, vidta åtgärder för att reglera jakt och annan exploatering av dessa arter, för att säkerställa att deras bevarandestatus inte äventyras. För vargen innebär detta att jakt, inklusive skyddsjakt, kan tillåtas så länge den inte hotar artens gynnsamma bevarandestatus.

Enligt artikel 15 får medlemsstaterna inte tillåta användning av icke-selektiva metoder för fångst eller dödande av arter som är listade i bilaga V, om dessa metoder skulle kunna leda till att populationerna hotas. Undantag från denna bestämmelse kan göras genom artikel 16, som specificerar att undantag endast får tillåtas om förutsättningarna för hållbart nyttjande uppfylls.

I nuvarande förslag saknas en förtydligande anpassning till den nya skyddsstatusen för vargen. För att säkerställa att svensk lagstiftning är i linje med EU-lagstiftningen bör de föreslagna reglerna om skyddsjakt för varg ändras för att reflektera förändringen från bilaga IV till bilaga V. Det innebär att:

Skyddsjakt ska kunna tillåtas under strikt kontrollerade förhållanden, enligt artikel 14, men inte vara föremål för samma strikta regler som gällde när vargen var listad i bilaga IV.

Sverige bör överväga att skapa ett ramverk för övervakning och rapportering som säkerställer att jakten på varg inte hotar artens gynnsamma bevarandestatus.

Licensjakt på varg bör inte ses som ett undantag i detta sammanhang, utan bör regleras i enlighet med artikel 14 om populationsreglerande åtgärder. Detta innebär att jakt som syftar till att hålla stammen på en hållbar nivå kan tillåtas utan att hota bevarandestatusen.

Utredningen har föreslagit att regler för skyddsjakt vid angrepp på tamdjur ska behandlas separat från populationsreglerande jakt. Det är dock viktigt att regler för skyddsjakt utformas på ett sätt som är förenligt med direktivets syfte, dvs. att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för vargen.

En annan möjlighet skulle vara att formulera en specifik regel för skyddsjakt enligt artikel 14 som ett undantag, medan licensjakt beslutas som ett separat undantag i enlighet med artikel 16.

Detta kan ge en tydligare rättslig grund för skyddsjakt på varg, samtidigt som det bevarar flexibiliteten för medlemsstaterna att vidta förvaltningsåtgärder om det bedöms nödvändigt.

Eftersom vargen nu är listad i bilaga V i art- och habitatdirektivet, bör det göras en ändring i *Artskyddsförordningen* så att arten markeras med "F" i bilaga 1, vilket innebär att den omfattas av särskilda förvaltningsåtgärder. Detta skulle säkerställa att nationell lagstiftning återspeglar den förändrade skyddsstatusen och upprätthåller artens långsiktiga bevarandestatus.

Förbundet yrkar för att säkerställa att Sveriges hantering av skyddsjakt på varg är i enlighet med EU-lagstiftning och gällande rätt, utredningens förslag om skyddsjakt på varg bör justeras för att reflektera den ändrade skyddsstatusen i art- och habitatdirektivets bilaga V. Detta inkluderar en tydligare reglering av skyddsjakt och populationsreglerande jakt samt en rättelse av Artskyddsförordningen för att återspegla vargens nya status.

6.5 Att förstöra bävers dammbyggnad eller hydda

Förbundet tillstyrker utredningens förslag att förstöra bävers dammbyggnad under perioden maj till september ska regleras som allmän jakt.

6.6 Skyddsjakt på enskilds initiativ enligt bilaga 4 till förordningen

Förbundets hänvisar till sitt yttrande över Naturvårdsverkets översyn av jakttider avseende skyddsjakt enligt bilaga 1-4 Jaktförordningen.

Förbundet yrkar dessutom att skyddsjakt på rödrev, hermelin, vessla, iller och skogsmård ska få ske året runt för att tillgodose viltvården.

7.1.1 Viltet ska visas hänsyn och får inte ofredas eller skrämmas

Förbundet avstyrker förslaget om att länsstyrelsen ska ges möjlighet att vidta lämpliga åtgärder på någon annans fastighet i syfte att motverka att skador orsakas av björn, varg, trana, gäss eller svanar.

Det är en allvarlig inskränkning i äganderätten. Föreligger behov av skyddsjakt ska samråd med fastighetsägare och jakträttsinnehavare genomföras.

7.1.2 Jaktens genomförande och eftersök vid jakt m.m.

Förbundet yrkar på ett förtydligande om vad som avses med att jägaren snarast genomför de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp och dödas.

7.1.3 Fastighetsägarens medgivande för utsättning av vilt

Förbundet tillstyrker utredningens förslag om att utsättning av vilt kräver fastighetsägarens medgivande.

Detta ska även gälla myndigheters beslut om flytt av vilt, tex stora rovdjur i förvaltningssyfte.

7.3 Olika former av jakt och bemyndiganden om jakt och begränsningar av jakten

Förbundet avstyrker de delar i utredningens förslag som rör:

Förslag om nya terminologier på jaktmetoder, alla former av föreskrifter om jakt som innebär att jakten genomförs på någon annans jaktområde och att vilt som dödas eller fångas och ägg som tas tillfaller någon annan än jakträttshavaren.

7.5 Reglering om förvaltning av älg och kronhjort

Förbundet yrkar på att utredningen föreslår en översyn av förvaltningssystemet av älg och kronhjort i syfte att minska myndigheternas inflytande över beslut och styrning i förvaltningen.

7.5.1 Allmän jakt på älgkalv

Förbundet avstyrker förslaget om allmän jakt på älgkalv och yrkar på att all älgjakt ska ske inom de geografiska gränserna för av länsstyrelsen beslutade licens- eller älgskötselområden.

Detta medför ett viktigt incitament för att förvalta älg gemensamt över större områden och därmed möjliggöra insamling av data och statistik till nytta för förvaltningen.

7.9.2 Avlivning av vilt av djurskyddsskäl

Förbundet **yrkar** på att föreslagen formulering ska kompletteras med att fastighetsägaren alt. jakträttsinnehavarens skall om möjligt informeras då eftersöket genomförs på annan fastighet.

7.10 Skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av lagen

Förbundet **avstyrker** förslaget i sin nuvarande lydelse.

Förbundet yrkar på att förslaget kompletteras med att jakten ska utföras efter samråd med fastighetsägaren samt att vilt som fälls på fastigheten skall tillfalla fastighetsägaren.

7.11 Bemyndigande om vilt som tillfaller staten och provtagning

Förbundet **avstyrker** förslaget i sin nuvarande lydelse.

Förbundet yrkar på att förslaget kompletteras med att jakten ska utföras efter samråd med fastighetsägaren.

7.12 Viltförvaltningsavgiften och viltförvaltningsfonden

Förbundet **avstyrker** förslaget utifrån delbetänkandets förslag om att avveckla fällavgifterna för älg.

Länsstyrelserna har idag en finansiering av förvaltningen av älg genom fällavgifter vilket är den art som länsstyrelsen har formellt uppdrag att samordna och administrera.

Nuvarande system är det mest rättvisa, att de som fäller älgarna finansierar administrationen. Dock finns det behov av att se över länsstyrelsernas administrationskostnader.

Om systemet med fällavgifter, med anledning av lägre älgstam och färre antal fällda älgar, leder till så höga fällavgifter att det anses oskäligt för jägarkollektivet så bör staten medfinansiera länsstyrelsernas administration av älgförvaltningen. Den lägre älgstammen är ett resultat av markägare och jägares adaptiva förvaltning för att, enligt samhällets mål, sänka skador som älgen orsakar på skog och i trafik.

Vi kan inte ha ett system där markägare och jägare straffas med ökade kostnader för den egna jakten när dessa agerat utifrån samhällets mål. De är likaså orimligt att finansiering från jägarna ska anpassas till ett av staten infört förvaltningssystem. Fällavgifterna skulle fastställas med ett maxbelopp och överskjutande administrationskostnader ska finansieras med länsstyrelsernas förvaltningsanslag.

Förbundet **yrkar** att det tillförs offentliga medel för myndigheternas arbete och låt älgvårdsfondens medel användas för ändamål enligt §42 NFS 2011:7 (inventering, information om skadeförebyggande åtgärder samt utbildning i viltvårdsfrågor och upprustning av älgskyttebanor). Det är inte rimligt att finansiering från jägarna (via statliga fällavgifter) ska finansiera statlig förvaltning och Länsstyrelsens administration.

7.14.1 Tillstånd att hålla vilt i hägn

Förbundet **avstyrker** utredningens förslag om regleringen över att hålla vilt i hägn.

Förbundet **yrkar** på att utredningen ska föreslå att vilthägnssverksamhet ska vara en areell näring samt att den myndighet som utfärdar tillstånd till etablering av vilthägn ska agera främjande och underlätta verksamheten.

Ansökan om tillstånd till att bygga vilthägn möts idag från länsstyrelserna av stort motstånd. Detta är paradoxalt då vilt som hålls i hägn inte orsakar skada på angränsande fastigheter. Att främja etablering av vilthägn är därför en åtgärd som kan bidra till kraftigt minskade skador orsakade av vilt.

Det är positivt att regelverket bidrar till att minimera rymningar från vilthägn, men det ska inte utformas ett regelverk som innebär ökad administration och kostnader för den enskilde, men det måste stå i paritet med behovet. Att endast se till företag och fastighetsägare som kan drabbas av rymningar från vilthägn blir ensidigt och inte rättvist från de företags om vill investera och driva vilthägn och behöver få rimliga villkor – självklart förutsatt att det inte rymmer vilt från hägnet.

Det måste finnas en proportionalitet i regelverket och det framgår inte tydligt i konsekvensanalysen hur det strängare regelverk kan komma att påverka den enskilde och vilka kostnader det kan innebära.

Att hålla vilt i hägn är ett sätt att minska skador orsakade av vilt och staten borde främja den typen av etableringar i stället för att motarbeta. Att utredningen anser att förslagen om bättre kontroll på vilt i hägn kommer att påverka berörda positivt är inte en objektiv bedömning.

8.3 Definition av vakt- och smygjakt

Förbundet **avstyrker** förslaget och menar att vakt- och smygjakt ofta är en och samma jaktform under samma jakttillfälle.

Utredningens förslag komplicerar och byråkratiserar återigen begrepp och terminologier.

8.4.2 Andra ändringar som rör skyddsjakt

Förbundet **avstyrker** utredningens förslag om att fångst och flytt av duvhök för att skydda fåglar som är uppfödda för att sättas ut för jakt ska tas bort.

Utsättning av fasan, raphöna och gräsand är en utvecklad verksamhet för att stötta naturliga bestånd samt ökar möjligheterna för ett långsiktigt och hållbart jaktligt uttag. Detta är både en viktig verksamhet som främjar landsbygdsutveckling med besöksnäring, hundträning, upplevelseverksamhet samt biotopfrämjande åtgärder som stärker biologisk mångfald.

8.9 Användning av hund vid jakt

Förbundet **tillstyrker** utredningens förslag om att *Hund ska få användas inom jordbruket för att hindra att vilt kommer till skada*.

Förbundet **yrkar** på att förslaget kompletteras med att *Hund ska få användas inom jordbruket för att förhindra skada orakat av vilt på gröda*.

8.11 Forskningsjakt

Förbundet **yrkar** på att förslaget kompletteras med att markägaren ska informeras samt ersättas för vilt eller ägg som erhållits via jakt beslutad av myndighet.

Detta gäller all typ av jakt som är beslutat av myndighet och genomförs på annans mark.

Det är ett genomgående problem i utredningen att utredningens förslag inte värnar om äganderätten och den enskildes egendom.

8.13 Utsättning av vilt

Förbundet **yrkar** på att utredningen förtydligar att utsättning av fasan, rapphöna och gräsand fortsatt kommer att vara tillåtet utifrån de föreslagna formuleringarna.

8.14 Förvaltningsplaner för vilt

Förbundet **avstyrker** att Naturvårdsverket ska få upprätta nationella förvaltningsplaner utöver björn, varg, järv, lodjur respektive storskarv.

Förvaltningen av vilt ska vara lokalt förankrad och därför ska eventuella förvaltningsplaner utarbetas på lokal nivå alt. regional nivå och involvera de aktörer som berörs och har rådighet i viltförvaltningens operativa genomförande.

10.5 Utformning av ett system med sanktionsavgifter

Förbundet **yrkar** att förslaget kompletteras med att sanktionsavgift i de fall det är möjligt föregås av samråd och föreläggande i syfte att lösa frågan.

Sanktionssystemet i sin föreslagna utformning är rättsosäkert. Gärningsbeskrivningarna är delvis otydliga och riskerar att kriminalisera även oavsiktliga överträdelser.

Avgift kan tas ut utan att uppsåt eller oaktsamhet föreligger (3 §).

Regeringen föreslås få mandat att i efterhand definiera vilka överträdelser som medför avgift (1 §) – detta bör regleras i lag, inte i förordning.

Myndigheter ges möjlighet att utdöma avgifter utan domstolsprövning i första ledet (8 §), vilket ifrågasätter rättssäkerheten. Sanktionsavgifter tillfaller staten, men belastar markägare och jägare för även mindre förseelser.

Sanktionssystemet bör reformeras för att bli rättssäkert och proportionerligt. Endast uppsåtliga eller klart vårdslösa handlingar bör kunna medföra avgift.

11.2 Möjligheterna att överklaga beslut enligt jaktlagstiftningen

Förbundet **avstyrker** utredningens förslag om att förenkla möjligheterna att överklaga beslut som rör jakträtten.

Förbundet delar inte utredningens bedömning att bestämmelserna i jaktlagen och jaktförordningen begränsar möjligheterna att överklaga beslut som rör jakträtten och dess närliggande frågor. Möjligheter till att överklaga jaktliga beslut orsakar idag mycket problematisk och komplex styrning av viltförvaltningen.

11.3.2 Miljöorganisationer ska ges rätt att överklaga beslut om jakt på unionsrättslig skyddade arter

Förbundet **avstyrker** utredningens förslag och **yrkar** på nedanstående förslag:

- avseende organisationers talerätt borde antalet medlemmar höjas till att vara minst 500 medlemmar för att kunna överklaga,
- att det införs en handlägningsavgift på 3 000 kr vid överklagande av beslut utifrån viltförvaltningslagen.

11.5 Besluts verkställbarhet

Förbundet **tillstyrker** utredningens förslag om att en myndighet ska få bestämma att dess beslut enligt viltförvaltningslagen ska gälla omedelbart, även om det överklagas.

Detta förslag kommer att förenkla viltförvaltningen och bidra till en mer förutsägbar och ökat förtroendeingivande förvaltningen.

12.1 Allmänt om införande av en ny sekretessbestämmelse

Förbundet **tillstyrker** utredningens förslag om införande av en ny sekretessbestämmelse – med förbehåll av nedanstående tillägg.

Förbundet anser att det bör införas sekretess på samtliga skyddsjakts- och licensjaktbeslut för stora rovdjur och inte bara varg samt andra arter som kan riskera hot eller risk för störande aktivitet eller skadegörelse. I den takt som populationerna av stora rovdjur ökar och sprider sig söderut i landet så kommer konflikter i samband med framtida jakt på tex lodjur och järv att riskera orsaka konflikter.

Sekretess bör omfatta även personer eller näringsverksamheter som har drabbats av angrepp från stora rovdjur. Det har visat sig att även denna målgrupp utsätts för hot och sabotage av olika slag.

Sekretess avseende uppgifter som berör jakt efter stora rovdjur eller angrepp på tamdjur orsakade av stora rovdjur ska gälla samtliga myndigheter och inte avgränsas till Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

Det ska inte vara rakt skaderekvisit - det ska råda omvänd skaderekvisit - dvs sekretess om enskilds personliga förhållanden. Det ska även omfatta drabbade djurägare i samband med angrepp på tamdjur och/eller skydds jakt efter stora rovdjur.

Det ska vara högsta nivån av sekretess som gäller för jägare och berörda markägare.

14 Konsekvensanalys

Förbundet yrkar på att konsekvensanalysen görs om med ett mycket tydligare och bredare perspektiv med markägaren i fokus som en central aktör i planering, genomförande och uppföljning.

Jakträtten följer äganderätten. Flera av de förslag som läggs fram i utredningen kommer att innebära inskränkningar och intrång i äganderätten samt begränsningar i att nyttja sin egendom. Förbundet anser inte att konsekvensanalysen ger en rättvisande bild av förslagens konsekvenser för den enskilde och de intrång som många av förslagen innebär.

Konsekvensanalysen utgår i huvudsak ifrån myndigheternas perspektiv och underskattar vikten av en lokal involvering och förankring av frågor som berör viltförvaltningen och hur viktigt incitament det är till en långsiktig och engagerad förvaltning på lokal nivå.

Utredningen har inte tillräckligt tydligt beskrivit att viltförvaltningen och jakten sker på någon fastighet och är inte det allmännas angelägenhet i den bemärkelsen. Inskränkningar i jakträtten måste, likt andra intrång, ersättas.

Det är allvarligt att utredningen inte berör detta i konsekvensutredningen där ordet äganderätt inte finns nämnt. Konsekvensanalysen måste kompletteras med en analys som lyfter de förslag som innebär intrång och begränsningar att nyttja sin mark – hur det kan komma att påverka den markägaren och vilka ekonomiska förluster det kan innebära.

Sammanfattning av synpunkter

Förbundet ställer sig i huvudsak positivt till ambitionen att modernisera jaktlagstiftningens struktur och öka tydligheten i förhållande till EU-rätten. Samtidigt ser vi behov av att stärka markägarens inflytande, särskilt i frågor som rör viltförvaltning, skador på jord och skog samt lokal samverkan. Vissa av utredningens förslag riskerar att ytterligare förskjuta maktbalansen från brukare och rättsinnehavare till myndigheter – en utveckling vi bestämt avvisar.

Förbundet gör den samlade bedömningen att utredningens förslag innehåller positiva inslag, men att det i sin helhet riskerar att föra utvecklingen i en riktning där:

- äganderättens praktiska betydelse minskar,
- myndighetsstyrningen och administration ökar,
- den lokala förankringen försvagas,
- den praktiska viltförvaltningen försvåras,
- en risk för ökad komplexitet trots förenklingsambitioner.

Förbundet anser att den svenska modellen bör utvecklas med utgångspunkt i de principer som visat sig fungera väl: ett starkt lokalt ansvar, en tydlig koppling till äganderätten och en balans mellan att bruka, bevara och begränsa.

Förbundet anser att lagstiftningen i stället ska ta sin utgångspunkt i:

- äganderätten som bärande princip,
- lokalt beslutsfattande,
- minimerad myndighetsreglering,
- en tydlig balans mellan bruka, bevara och begränsa.

Förslagen avseende ny lagstiftning bör därför revideras i dessa avseenden innan den läggs till grund för beslut.

I de fall Förbundet inte har yttrat sig i någon fråga vare sig tillstyrker eller avstyrker vi förslagen.

För Sveriges Jordägareförbund

Carl Kuylenstierna

Ordf. Viltbrukskommittén

Johan Varenius

Sakkunnig jordbruk & vilt

Sveriges Jordägareförbund representerar större privata markegendomarna i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande då medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och energiproduktion i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden.